

Negen herders in kader van Europees programma klaargestoomd tot explosievenzoekhond voor Oekraïne

EMBLEM (RANST)
KRISTIN MATTHYSSEN

Thor is een Duitse herder, Reagan een Tervuerense herder. Beide speurhonden zijn twee jaar oud en worden samen met zeven andere viervoeters op Campus Vesta in Emblem in het kader van een Europees programma klaargestoomd tot explosievenzoekhond voor Oekraïne. Midden februari volgend jaar vindt de overdracht plaats. “Het vergt een andere mindset”, vertelt gepensioneerd politieagent en hondentrainer Tony Vercauteren (59) uit Hamme. “Ik weet dat ik me aan Thor en Reagan niet mag hechten. Al mijn diensthonden bleven na hun ‘pensioen’ bij mij. Deze twee zie ik nooit terug.”

Oekraïne is ruim 600.000 vierkante kilometer groot. Na Rusland is dat het grootste land van Europa. Ongeveer 175.000 vierkante kilometer of 30 procent van het grondgebied is gecontamineerd met achtergebleven munitie en niet-ontpofte explosieven. Dat is zes keer de oppervlakte van België. Slechts 500 vierkante kilometer is intussen al gescreend, wat maakt dat er nog een enorme opdracht voor de boeg ligt.

In het kader van een Europees programma worden negen speurhonden nu klaargestoomd om vanaf volgend voorjaar als explosievenzoekhond aan de slag te gaan in Oekraïne. De intensieve training is in september gestart. Ze vindt plaats op Campus Vesta, het multidisciplinair centrum voor veiligheidsopleidingen in Emblem (Ranst), en bij DOVO in Meerdaal. In Campus Vesta is er een waarheidsgetrouwe instortingssite waar de honden kunnen oefenen.

TONY VERCAUTEREN
HONDENTRAINER

“Het ambitieuze trainingsprogramma van vijf tot zes maanden is relatief kort. En daarom ook loodzwaar”

Donderdag mochten de honden daar demonstreren wat ze de voorbije 2,5 maanden hebben geleerd. Dit gebeurde naar aanleiding van de tweedaagse workshop die de Europese Commissie op Campus Vesta organiseerde in aanwezigheid van een militaire delegatie uit Oekraïne. Uit veiligheidsoverwegingen werd hierover geen ruchtbaarheid gegeven. Beelden mochten pas vanaf vrijdagavond worden vrijgegeven, als de Oekraïense soldaten vertrokken waren.

Er werd geen enkel risico genomen. Blijkbaar met reden, want in Duitsland werden boven een basis waar militairen uit Oekraïne trinden verdachte dronebe-

Tony Vercauteren met Thor, een student-explosievenzoekhond. © KMA

wegingen gesignaleerd. Die kwamen mogelijk van Russische spionnen.

“De training kadert in het Europese project RECCEDD (Regional EU Certification Centre Explosive Detection Dogs), dat in juni 2021 van start ging. En waaraan zeven partners, onder wie Campus Vesta, deelnemen”, legt projectleider Hugo Lücke uit. Hij is van Palmyra Aviation Advisors en dit plan mee voor de Europese Commissie. “Het doel was om voor alle EU-lidstaten een certificaat te ontwikkelen waarin staat wat een explosievenzoekhond (EDD of explosive detection dog, red.) allemaal moet kunnen. Maar de oorlog in Oekraïne gaf het project een extra wending.”

Internationale trainers

De negen honden die half september aan hun opleiding begonnen, werden gekocht in Frankrijk, België en eentje in Polen. Het gaat vooral om Mechelse en Duitse herders. Maar ook een Nederlandse herder en een Tervuerense herder doorstonden de selectie. Ze krijgen hun opleiding van vier Belgische trainers, een Fin,

een Oostenrijker, een Luxemburger en een Maltees. Eén keer per maand komen ze gezamenlijk in Campus Vesta trainen. Het zijn de eerste honden die vanuit België naar Oekraïne worden gestuurd. In totaal moeten de volgende twee tot drie jaar vijftig honden worden afgericht.

“Mijn collega-trainers uit het buitenland komen speciaal voor die training elke maand naar hier”, vertelt Tony Vercauteren uit Hamme, gepensioneerd agent bij de DSU (Directie speciale eenheden). “Het vraagt dus een heel engagement.”

Tony heeft Thor en Reagan onder zijn hoede. “Het ambitieuze trainingsprogramma van vijf tot zes maanden is relatief kort. En daarom ook loodzwaar”, legt hij uit. “Maar Oekraïne zit echt op deze honden te wachten. De honden leren verschillende explosieventypes opsporen in levensgevaarlijke situaties met rook en vuur.”

Militaire eer

Tony heeft al zeventien jaar ervaring met het africhten van explosievenzoekhonden. Op al die jaren verloor hij geen enkele hond aan verwondingen door een ont-

Sommige honden dragen schoentjes om zich niet te verwonden. © KMA

ploffing. “Ik heb in totaal veertien diensthonden gehad”, blikt hij terug. “Ze zijn allemaal bij mij thuis gestorven. Ik heb ze allemaal opgebaard met militaire eer onder een Belgische vlag. Deze opdracht vergt een andere mindset. Thor en Reagan gaan nu ’s avonds ook mee naar huis. Maar ik weet dat ik ze in februari zal moeten loslaten. Ik ga proberen contact te houden.”

Hoe groot het risico is dat deze honden sneuvelen tijdens het werk? “Moeilijk in te schatten. Ik kan daar geen percentage oplakken. Een oorlogsgebied als Oekraïne is nieuw, al hebben onze explosievenzoekhonden in België ook al voor hete vuren gestaan. Denk maar aan Zaventem. Ze moeten de explosieven en munitie passief aanduiden. Ze mogen absoluut niet blaffen, juist om ontploffingen te verhinderen. De honden worden ook pas ingezet als de technische middelen uitgeput zijn.”

In februari reizen de herdershonden met hun trainers naar Polen. De Poolse grenspolitie heeft veel ervaring met honden. In Polen is een overdrachtstraining van veertien dagen voor-

zien. Tijdens die training moeten de negen honden hun nieuwe begeleider leren kennen. Daarna vertrekken Thor, Reagan en co naar hun nieuwe ‘baasjes’ in Oekraïne: militairen, grensbewakers en leden van de state emergency service.

Emotioneel zwaar

“Het gaat om de overdracht van een levend wezen, niet om een machine”, verduidelijkt Hugo Lücke. “Twee weken is heel kort. Normaal neemt zo’n overdracht naar een nieuwe begeleider één tot twee maanden in beslag. Maar de tijd dringt. Het feit dat de honden naar een gevaarlijk oorlogsgebied worden gestuurd, maakt die overdracht emotioneel zwaarder.”

Ook Lücke durft geen voorspelling doen hoeveel van deze negen honden binnen een jaar nog in leven zijn. “Er bestaat geen betere inspectie dan met honden. Hoe ga je een robot vanop afstand over hobbelig terrein of in een achtergelaten auto sturen? In de eerste plaats moeten deze honden vermijden dat hun begeleider gewond raakt”, aldus nog Hugo Lücke.

Zeven van de negen honden die binnen drie maanden achtergebleven munitie en explosieven moeten opsporen in Oekraïne. © PALMYRA AVIATION ADVISORS